

Тема 7. Конфлікт інтересів у діяльності сільських, селищних, міських голів, секретарів, голів, заступників голів, районних та обласних рад, депутатів місцевих рад та народних депутатів України

Відповідно до статті 3 Закону України «Про запобігання корупції» (далі – Закон) суб'єктами, на яких поширюється дія Закону, є, зокрема, сільські, селищні, міські голови, секретарі, депутати сільської, селищної, міської ради, голови, заступники голів, депутати районної, обласної, районної у місті ради та народні депутати України.

На вказаних осіб поширюються обмеження щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, що визначені статтею 28 Закону.

Усвідомлюючи наявність у будь-якої особи приватного інтересу та можливості конфлікту цього інтересу з її публічними обов'язками, законодавець у Розділі V Закону про запобігання корупції визначив чіткий алгоритм дій при виявленні конфлікту інтересів.

Щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів в діяльності міських, сільських, селищних голів, секретарів міських, сільських, селищних рад, депутатів місцевих рад під час засідань таких рад та у народних депутатів України під час пленарного засідань Верховної ради України

Частина перша статті 35 Закону про запобігання корупції передбачає, що особливості врегулювання конфлікту інтересів, що виник у діяльності окремих категорій осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, в тому числі – і народних депутатів України, голів, заступників голів обласних та районних рад, міських, сільських, селищних голів, секретарів міських, сільських, селищних рад, депутатів місцевих рад, визначаються законами, які регулюють статус відповідних осіб та засади організації відповідних органів.

Так, відповідно до статті 59¹ Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» сільський, селищний, міський голова, секретар, депутат сільської, селищної, міської ради, голова, заступник голови, депутат районної, обласної, районної у місті ради бере участь у розгляді, підготовці та прийнятті рішень відповідною радою за умови самотійного публічного оголошення про конфлікт інтересів під час засідання ради, на якому розглядається відповідне питання.

Отже, в ситуації потенційного чи реального конфлікту інтересів особи, уповноважені на виконання функцій місцевого самоврядування, можуть брати участь у розгляді, підготовці, прийнятті рішень відповідною радою за сукупності таких умов: особа самотійно заявляє про конфлікт інтересів публічно (про що вноситься відповідний запис до протоколу засідання ради); оголошення про конфлікт інтересів здійснюється під час засідання ради до початку розгляду питання, у вирішенні якого є приватний інтерес.

Приклад: уповноваженою особою Національного агентства складено протокол стосовно депутата сільської ради, який публічно не оголосив про конфлікт інтересів під час розгляду на засіданні ради питання щодо відведення йому у власність земельної ділянки.

У такому випадку, прийняття відповідних рішень (голосування) депутатом на засіданні місцевої ради може здійснюватися за умови дотримання правил врегулювання конфлікту інтересів, передбачених статтею 59¹ Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні».

З рішенням суду за результатами розгляду протоколу можна ознайомитися за посиланням: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/73350663>.

Це ж стосується і народних депутатів України, які беруть участь у розгляді, підготовці та прийнятті рішень Верховною Радою України, що містять приватний інтерес.

При цьому правила врегулювання конфлікту інтересів в діяльності народних депутатів України визначаються Законом України «Про Регламент Верховної Ради України» – як законом, який регулює порядок роботи Верховної Ради України, її органів та посадових осіб, засади формування, організації діяльності та припинення діяльності депутатських фракцій (депутатських груп), комітетів, комісій.

Відповідно до частини першої статті 31-1 Регламенту Верховної Ради, народний депутат бере участь на пленарних засіданнях в обговоренні питань, щодо яких у нього наявний конфлікт інтересів, за умови публічного оголошення про це під час пленарного засідання Верховної Ради, на якому розглядається відповідне питання.

Також частиною шостою статті 37 Регламенту Верховної Ради України визначено, що народний депутат бере участь у голосуванні з питань, щодо яких у нього наявний конфлікт інтересів, за умови публічного оголошення про це під час пленарного засідання Верховної Ради, на якому розглядається відповідне питання.

Щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів під час засідань колегіальних органів

Народні депутати України та депутати місцевих рад здійснюють діяльність не лише у формі участі в пленарних засіданнях ради, а також беруть участь у складі комітетів, постійних та інших комісій ради, виконавчих органів ради, робочих груп тощо.

Згідно з частиною другою статті 35 Закону, у разі виникнення реального чи потенційного конфлікту інтересів у особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, порівняної до неї особи, яка входить до складу колегіального органу (комітету, комісії, колегії тощо), вона не має права брати участь у прийнятті рішення цим органом.

Приклад: депутат міської ради бере участь у засіданні постійної комісії ради під час розгляду питання щодо внесення до чергової сесії міської ради проекту рішення про надання дозволу на приватизацію земельної ділянки його дружиною.

У цьому випадку такий депутат не має права брати участі у прийнятті рішення постійною комісією ради.

Викладені положення поширюються і на посадових осіб місцевого самоврядування у разі їх участі у засіданнях колегіальних органів.

Так, уповноваженою особою Національного агентства складено протокол стосовно посадової особи міської ради, яка в умовах реального конфлікту інтересів прийняла рішення, а саме: у складі конкурсної комісії з проведення конкурсу на заміщення вакантної посади у міській раді підтримала голосуванням кандидатуру своєї троюрідної сестри, з якою вона перебуває у дружніх стосунках. Наразі судовий розгляд триває.

Загальні вимоги щодо запобігання та врегулювання

Слід зазначити, що поряд з цим зазначені особи повинні дотримуватись вимог щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів не лише під час засідання відповідних рад та засідання Верховної Ради України, відповідно до норм Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» та Закону України «Про Регламент Верховної Ради України», а й при виконанні інших службових та представницьких повноважень з урахуванням приписів частини першої статті 28 Закону.

Так, відповідно до пунктів 3,4 частини першої статті 28 Закону особи, зазначених у пунктах 1, 2 частини першої статті 3 Закону, зобов'язані не вчиняти дій та не приймати рішень в умовах реального конфлікту інтересів, а також вжити заходів щодо врегулювання реального чи потенційного конфлікту інтересів.

Приклад: Національним агентством складено протоколи стосовно голови сільської ради, який не повідомив Національне агентство (ураховуючи перебування на посаді, яка не передбачає наявність безпосереднього керівника) про наявність у нього реального конфлікту інтересів, підписував розпорядження про встановлення премій працівникам апарату сільської ради, якими преміював і себе.

З рішенням суду по вказаному факту можна ознайомитися за посиланням: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/76653483>.

Окремо слід звернути увагу на непоодинокі випадки звернень депутатами місцевих рад та народними депутатами України до, зокрема, державних органів, установ з особистих питань або з питань, щодо яких існує приватний інтерес, використовуючи свої службові/представницькі повноваження.

Так, з положень статті 13 Закону України «Про статус депутатів місцевих рад» вбачається, що депутат місцевої ради має право на депутатське звернення до місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування та їх посадових осіб, а також керівників правоохоронних та контролюючих органів, підприємств, установ та організацій, незалежно від форми власності, розташованих на території відповідної ради, з питань, пов'язаних з його депутатською діяльністю.

Натомість, законодавством не визначено права депутатів місцевих рад на будь-які звернення (депутатські звернення, звернення з метою отримання інформації або за роз'ясненнями положень Закону України «Про запобігання корупції» та ін.) до згаданих органів в порядку статті 13 Закону України «Про статус депутатів місцевих рад» за наявності приватного інтересу.

Так, уповноваженою особою Національного агентства встановлено, що депутат однієї із сільських рад скерував два депутатських звернення в інтересах своєї дружини до установи, в якій вона працює.

У зазначеній ситуації у депутата місцевої ради був наявний приватний немайновий інтерес, зумовлений сімейними стосунками, що полягав у його бажанні вплинути на керівництво установи, де працює його дружина, з метою вирішення конфліктної ситуації між нею та її безпосереднім керівником.

Аналогічні факти порушень вимог статті 28 Закону щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів наявні у діяльності народних депутатів України.

Так, з положень статті 16 Закону України «Про статус народного депутата України» вбачається, що народний депутат має право на депутатське звернення до органів державної влади та органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб, керівників підприємств, установ і організацій, незалежно від форм власності та підпорядкування, об'єднань громадян з питань, пов'язаних з депутатською діяльністю, і брати участь у розгляді порушених ним питань.

Натомість, законодавством не визначено права народних депутатів України на будь-які звернення (депутатські звернення, звернення, з метою отримання інформації або за роз'ясненнями положень Закону України «Про запобігання корупції» та ін.) до згаданих органів в порядку статті 16 Закону України «Про статус народного депутата України» за наявності приватного інтересу.

Окрім того, відповідно до частини третьої статті 8 Закону України «Про статус народного депутата України», народний депутат не повинен використовувати депутатський мандат в особистих, зокрема, корисливих, цілях.

Так, уповноваженою особою Національного агентства встановлено, що народний депутат України звернувся до Національного агентства в порядку статті 16 Закону України «Про статус народного депутата України» в межах здійснення вказаним органом перевірки відносно нього.

Іншим прикладом є встановлене уповноваженою особою Національного агентства порушення народним депутатом України вимог статті 28 Закону щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів у зв'язку зі зверненням останнім до Спеціалізованої антикорупційної прокуратури за наявності приватного інтересу в інтересах свого помічника.

Отже, депутати місцевих рад, народні депутати України мають право на депутатські звернення до органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб, керівників підприємств, установ і організацій лише з питань, пов'язаних з їх депутатською діяльністю.

Сподіваємося, що вищезазначена інформація стане у нагоді під час реалізації особами, уповноваженими на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, своїх службових/представницьких повноважень та мінімізує випадки порушення вимог щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів.